

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

ADMINISTRACIÓ:

St. Bernat, 5, Pral. 2.^a
CIUTAT DE MALLORCA

Administrador: Juan Riutort

LA AURORA

¿A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria de N^o Ernest Frau, Brossa.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Surt cada dissabte per donar ventim i altres herbes a nes qui s'ho guany

Raig de ventim

I

Es republicans espanyols, falsificadors de sa República.

Sa «incompatibilitat» de sa República amb sa Relligió que defensen es republicans i socialistes espanyols és una pessa falsa, encunyada dins sa fàbrica de s'impiedat.—Posem-hi forqueta i torca-boques una estona.

Amb motiu de sa conversió a ses idees catòliques des diputat D. Lluís Talavera, es diaris radicals posaren a s'estenedor públic sa qüestió de si un republicà pot esser tal professant es catolicisme, això és, si sa relligió esta baraiada, es «incompatible», com diuen es republicans i socialistes, «amb sa política», i concretant més la cosa, amb sa forma republicana. Es fet d'haver tret fora des partit republicà el Sr. Talavera per qüestions religioses, per esser catòlic, demostra clarament que es republicans espanyols resolen sa qüestió en sentit negatiu, això és, que dins Espanya, segons ells, esser republicà és ser anti-catòlic, ateu: «No poren esser dins Espanya, deia *El País*, republicans sensa admetre es lliure-examen, sa llibertat de consciència i de pensament i de expressió de lo que se pensa, i sa secularisació de s'ensenyansa i de sa familia.»

Anam a demostrar, no amb afirmacions esgarrades, com fan es socialistes i republicans (manera molt còmoda de parlar i escriure sensa donar cap raó, més o manco avenguda), sino molt a s'en-revés, convençuts de que es catòlics estam en possessió de sa veritat en totes ses manifestacions de sa vida civil i religiosa, treurem proves i més proves a favor de ses afirmacions cristianes i, lo que és pitjor, fonamentades damunt lo que han dit i escrit es pares de sa moderna impiedat, perque es seus nets, es republicans i socialistes d'ara, se sentin pujar a sa cara al manco sa calrada de vergonya, si és que a les hores no l'hagin perduda del tot, com piadosament suposam. Mes per endevant volem deixar ben assentat aquí que no mos mou altra curolla, es criguent aquexes quatre retxes mal engarbullades, que un esperit altament caritatiu, axó és, per fer voure així com millor sapiguem, an es socialistes i republicans mallorquins de bona fe, qui encara somien amb una segona edició de sa fugissera República espanyola, que somien de desperts, perque es caps-pares espanyols los donen figures per llenternes. Avui per avui i tal com pinten ses coses a Epanya, es vertader republicanisme és una qüestió que sols deu tractar-se dins ses quatre parets de sa-seua, o conversant amb quatre amics corals, come d'una cosa que mai ha de tenir realitat; perque sortint an es carrer es republicanisme corrent s'ha de convertir en ateisme i lliure pensament. Està clar que esser republicans no vol dir esser ateus; prova d'això és En Talavera qui apesat d'haver-lo tret, gloriosament per ell, fora des partit republicà espanyol, no obstant segueix servant defora ses tesis republicanes de bona llei, es republicanisme autèntic i fet realitat. A Mallorca mateix tenim D. Bernat Obrador donant proves de sa seua religiosidat, assistint come Retgidor republicà a moltes de funcions de la Seu; i ¿què en dirèm de D. Bernat García Orell, un des republicans

més actius i convençuts que es partit republicà mallorquí ha tenguts mai?

A Suïssa, a França i dins ses Repúbliques americanes se troben arreu fervents partidaris de ses idees republicanes i que es mateix temps són fervents catòlics, cumplidors des seus devers de cristians. ¿Qui no recorda sa consagració que En García Moreno feu de sa República del'Ecuador an el Sagrat Cor de Jesús?

No obstant, no per això deixà d'esser catòlic i republicà, perque una cosa no exclueix s'altre, sino que sa República verdadera, amb instint de conservació, s'aferra come eura amorosament p'es tronc secular de l'Esglesia i de sa relligió, xuclant sa seua saba, perque bé sap que estoja forsa i vida juvenívola.

Ara es republicanisme que mos vénen es mercaders polítics espanyols, rapinya ses parets esbaldregades de s'ateisme desvergonyit; per això es una planta esllecorada i sols cerquen fer-hi es niu aucells de mala nova.

II

Valor de sa Relligió dins sa sociedad humana.

Amb motiu de sa conversió del Sr. Talavera an escatolicisme, s'orador des federals D. Alvar Albornoz dalt «*El Radical*» de Madrit ha tenguda bona avinentesa de demostrar... ¿s'incompatibilitat de sa relligió amb sa política? ¡Ca! sa seua erudició impia. Lo que ha fet ell, treure-se sa careta de véies hipocresies republicanes-socialistes.

¿Són realment incompatibles sa relligió i sa política, com diuen es republicanetsos i socialistingos? ¿que volen dir aqueis dos mots? Sa relligió la solen definir diguent que es una virtut moral amb que adoram i honram Deu come principi de totes ses coses. ¿I sa política? Etimologicament es «allò que pertany an es ciutadans» o, com oficialment la defineix dins es seu diccionari sa *Real Academia Espanyola*, és «el arte de gobernar, dar leyes y reglamentos para mantener la tranquilidad y seguridad públicas y conservar el orden y buenas costumbres».

Aquexes dues definicions que semblen no concordar a causa de significar dos ordes diferents de coses, no obstant, aplicades a s'objecte per el qual subsisteixen llavò una i altra sobresurtnn come dues germanes, filles d'un mateix pare. Per provar sa «compatibilitat de sa relligió amb sa política», bastaria treure a rol-lo contra es nostros republicans i socialistes... vergonyants, es testimoni d'un polític pagà i veuríem com diu que totes ses coses es necessari que tenguen come principi sa relligió. Aqueix polític ioh socialistetxos i republicans de paper d'estrassa! és En Cíbero, que no era cristià com voltros, perque encara Cristo havia de venir, però era republicà. Si pogués parlar, vos ne diria quatre de fresques. Mes ¿què es lo que ha d'esser governant, lo que ha d'esser legislat, segons sa definició des mot política, sino s'home? S'home, segons diu un altre escriptor i filosof pagà, N'Aristòtil, és «un animal polític, és a dir, social» i això és sa pura veritat. Perque ¿quin homo hi ha damunt la terra que no tengui necesidad de cercar un altre homo perque li aidi en casi la major part dels instants de sa seua vida?

¿Què succeiría si no hi hagués mestres, metges, potecaris, missers, carni-

cers, etc. que ensenyassen es nostros infants, mos venessen ets eugents i medicines que necessitàssem, etc. etc.? Seria impossible viure come sers superiors an ets animals; ets homos no progressarien mai perque no hi hauria temps ni medis.

Idò bé, s'home cerca sa sociedad, sa companyia d'ets altres homos perque aqueis li han de donar lo que necessita per perfeccionar-se i atànyer es seu fi, que per ell tot sol no podria a forsa de trebais i suors.

¿E-hi ha cap socialista que hi tengeres que dir a tot això? Perque són una gent es socialistes que an es lleu troban ossos i an es sentit comú bellumes.

Quant un infant vè an el món, comensa una vida que és una lluita seguida, un entrunyellat de miseries i necessitats, que acabarien per llevar-lo des mig si no trobàs tot d'una una sociedad imperfecta, sa familia come racer a on s'afecte d'una bona mare i sa sollicitud d'un bon pare se desteixinen per atendre'l en tot quant s'ès mester. Aqueix infant s'anirà fent homo; i, quant serà grandet, sortirà de sa sociedad imperfecta per entrar dins una altra de més perfecta, a on és necessari que hi trobi un altre pare, un poder i autoritat, que no és més que s'*homo-multitud*, s'aplec de tots ets homos que viuen a un lloc determinat del món; i aquest poder i autoritat es necessari fins i tot... a una sociedad... de bandetjats. Aqueix poder i autoritat ha de subsistir p'es súbdits i no es súbdits per s'autoritat; es necessari que es Poder responga a ses condicions fonamentals de s'*homo sociedad*, manifestades baix d'ets aspectes religiós, jurídic i econòmic, que són ets elements que constitueixen sa vida humana i serà fals tot sistema que no agafi s'home sencer, a fi d'atendre'l i ennoblir-lo tot.

Ara bé; tenguent sa vida de s'*homo sociedad* un aspecte relligiós ¿és possible que sa política, que ha de governar i donar lleis an ets homos per que s'orde públic i ses bones costums se servin, estiga deslligada, sia contrària, «incompatible» amb sa relligió? Sols un republicà o socialista espanyol pot negar-ho. No és necessari haver estudiat set anys davall terra per comprendre que sa relligió i sa política no están baraiades. Quant un homo passa a formar part de sa sociedad, no per això pert sa seua personalitat; tots els elements que la constitueixen, entre altres, es devers religiosos, s'han de veure satisfets, i sa Sociedad no les hi ha d'impedir, sino que les hi ha d'amparar i protegir; i per això és impossible afirmar, en no esser donant proves d'haver perdut un paner, «s'incompatibilitat de sa política» i per lo tant de sa forma republicana «amb sa relligió». Si es republicans pretenen governar i donar lleis, no a una sociedad d'homos civilisats, sino a una guarda de bisties, de cabres o eueves que no tenen necessitats ni exigencies relligioses, jurídiques o econòmiques, an aquest cas anem-mos-ne a jeure tots. ¿Que hi diu an això Mestre Bieló i N'Albornoz, llumeneres apagades des lliberalisme i republicanisme espanyol? Si no tenen res que dir, tornem agafar es fil de ses neules i a molldre des mateix sac.

Sa missió de tota forma de govern, de tota política és servir sa pau i s'orde exterior dins sa sociedad valguent-se de medis naturals, com son lleis i reglaments.

Sa missió de sa relligió es servir sa pau interior dins s'home, valguent-se de medis sobrenaturals. Ara bé ¿no és impossible voler sa pau exterior sense tenir per fonament sa interior, que més prest o més tart traspuarà dafora, de tal manera que se pau exterior és fruit natural de sa interior? ¿Es possible i convenient, idò, que sa relligió i sa política no se puguin veure? Es sentit comú tot d'una ha de dir que una es necessari que vagui amb s'altra come bones germanes, nades de ses mans de Deu, sa relligió abans de pecar s'home, sa política, ses formes de govern, després d'haver pecat. Ja sé que un empiulat republicà de moltes de pretensions, anomenat Castelar, deia que sa pau exterior dins una nació se servava «amb molta d'infanteria, molta cavalleria i molta artilleria». Es republicans són així, en posar-se a dir-ne, peguen amb sa corda grossa.

I si miram es poder en virtut del qual governen i donen lleis, no crec que an es republicans i socialistes los diga millor. Aqueix poder no pot venir de la terra, ets homos no'l poren donar, perque, si fos així, tots tendrien dret a desobeir i amenassar es qui l'exercís perque tots tendrien drets de paternitat; i ¿qui no vou que an aqueix cas s'Autoritat seria de per riure? lo mateix des bal-le de qualque poble que just serveix d'instrument de qualque peix gros i per posar-se en ridícul. Ademés ¿qui voldrà obeir un homo, que certes circumstancies l'han alsat un pam damunt ell? Però vé sa Relligió i ensenya que s'Autoritat vé de Deu i que es qui l'exerceixen són representants seus i que los demanarà un dia compte de sa seua administració. Amb aqueix llenguatge d'amor parla an es governants de sa justícia, i parla an es súbdits de sa necessitat de s'obediencia, neixent, d'aquí una armonia entre es drets des dalt i es devers des d'abaix, i per lo tant sa pau interior i exterior. Que mos diguen, idò, es socialistes ara, que sa relligió és «incompatible amb sa política»!

Totes ses formes polítiques tenen una vida propia que es fa visible per medi d'actes també visibles, com són ses lleis, medi per el qual se pot ofendre sa justícia, sa veritat, i se pot donar culte a Deu.

III

S'Autoritat no pot esser irreligiosa.

Mes, per que ses lleis arriben fins an es cor i s'ànima, és precís que sien dictades de s'esperit relligiós, única llei d'ets esperits i sa que pot infundir dins es cor d'ets homos ses virtuts, principalment sa des dever, fort estaló de ses sociedades que, quant manca, seràn aquexes mogudes per tots es vents d'una maror esglaidora, i més tart seràn presa de s'anarquia o des despotisme. Llevat Deu i sa relligió de sa política, sa forsa ocupa es seu lloc i s'home per compte seu se *divinisa*. Per tant no solament són «compatibles» sa relligió i sa política, sino que són dues coses que necessariament han de viure plegades. Quant Jesucrist vé que Pons Pilat el condemnava a mort, essent innocent, abusant amb això de s'autoritat que tenia, tot regoneixent es seu origen de Deu, li digué asprament: *No tendries potestat damunt mi si no l'haguesses rebuda del cel*. I si es socialistetxos fan sa mitja raieta... laica, si no amollen qualque bestiesa

contra es Nom sempre adorable de Jesucrist a sa doctrina del qual hem hagut d'apellar per donar estabilitat an es principi d'autoritat damunt la terra, los taparem sa boca i les farem perdre ses rialtes, tirant-los p'en terra sa seua infundada afirmació de «s'incopatibilitat de sa religió i sa política», això és, de que tota forma de govern, sa república per exemple, no pot esser religiosa, sino que per força ha d'esser laica. Provarem sa «compatibilitat», precisament amb paraules d'En Rousseau, padrí d'es nostros *lliure-pensadors* moderns, el qual an es costat des seus nets en questions religioses está molt atrassat d'impiedad. ¡Avencen tant ses coses que és una barbaritat! ¿I què diu aqueix escriptor revolucionari respecte an es caràcter que ha de tenir es Poder, s'Autoritat, fonament de tota forma política? S'experiencia ¿li feu voure que sa política, per anar bé, havia d'esser laica? Obriguem es «Discurs sobre s'origen de sa desigualtat de condicions entre ets homes» i vorem que diu que ses bregues horribles i es desgavells sens nombre que necessariament serien fruit enmatginat des Poder o dret que tengués es poble de rebutjar sa dependència, demostren ben a les clares sa necessitat de que es governs humans tenguin come principi i fonament qualche cosa més forta que sa raó, i per lo tant era necessari per amor de sa tranquilidat pública que sa voluntat divina s'hi mesclás per donar així a s'Autoritat sobirana un caràcter sagrat e inviolable, llevant amb això an es súbdits es dret funest de porer-ne dispondre».

¡Ah idò! ¿e-hu veis com es vostro padrí, ¡oh republicans i socialistes es, panyols! qui no patia gens de beato- no tengué altre remei que haver d'afirmar que tota forma de govern ha d'esser teocràtica, religiosa, que es lo mateix que defensar sa «compatibilitat de sa religió amb sa política»? ¿Qui no vou que és un dever des Govern armonisar, concordar per medi de lleis s'interés comú de sa societat amb s'interés particular de cada qual? ¿Qui vos assegura a voltros ¡o republicanetxos i socialistengos! que aqueixes lleis estaràn netes de tota lletjura d'egoisme humà? i no hi estaràn si no són aplicacions de sa llei religiosa, contenguda dins es *Manaments de Deu*? Per això En Rousseau invocava come penyora sa voluntat divina i per ses lleis un caràcter sagrat. Molts pocs graus de religió feia aqueix escriptor francès, però molts manco en feis voltros, socialistetxos i republicanings, plantes bordes, bolets perduts dins es camp gloriós de ses tradicions polítiques espanyoles, fondament religioses. No pesau tots plegats ni una grapada de serrines, grans caps-de gri! ¿I què diu més En Rousseau? «Quant sa religió no hagués duit an ets homes altre bé més que aquest, això tot sol bastaria per que tots se vessen obligats a estimar-la i abraçar-la, perque sa religió estalvia més sanc que no en fa escampar es fanatisme».

¿No és cert que, si En Rousseau treia es cap de sa fossa i sentia parlar es seu nets, los clotelletjaría fort ferm i los etzibaría un tapa-morros que dirien: *Oli m'hi és caigut?*

LLORENCET DE SES JOTES.

Un mot per Mestre Biel Alomar

Aquest Fósfor (Lucifer) de per riure, ha escampades per dins Mallorca una fuia volant, plena de blasfemies i d'hergies, amb motiu de sa mort del gran apòstol i evangelisador de la Doctrina Catòlica, Dr Sardà i Salvany. Lo qual mos ha feta una tristíssima impressió perque desment totes ses veus

que mos arribaren fa uns nou mesos de que Mestre Biel se volia convertir; i no eren veus a l'aire, sino ben certes. Mos ho digueren els mateixos an-e qui Mestre Biel e-hu havia comunicat. Sembla que el pobre estava ben malalt i veia moros a la costa, i estimava més posar-se bé amb Deu, contra qui tant de vegades ha blasfemat i ha dit que se gloriava de consagrar sa seua vida a fer-li la guerra, s'estimava més Mestre Biel, i feia bé, caure en mans de Deu infinitament misericordiós, que dins ses uncles de Lucifer de bon de veres, que ell tant i tant ha exaltat amb sos seus escrits, cridant la gent a servir Sa Majestat Infernal. Fins i tot deia que si Deu el curava, escriuria una obra defensant Deu i sa Religió de Deu. Passaren mesos i mesos, i no n'haviem tornada sentir remor de si Mestre Biel se convertia o no, fins que s'altre di un amic nostros mos dugué sa fuia que hem dit, plena de blasfemies, hergies i barbaritats contra aquell sant i meritíssim escriptor Dr. Sardà i Salvany. De manera que no hi ha cap senya desgraciadament de que Mestre Biel se sia convertit. Lo que sí sembla cert que s'és posat millor de salut. Se veu que haurà fet allò que diu sa cansó d'un traginer que s'ase li caigué dins un clot ben fondo, prometé misses a St. Antoni si poria treure viu s'animalet; le hi tregué, i ja no anà de fer dir ses misses a St. Antoni. Bé hu diu sa cansó:

—¡Sant Antoni, una missa!
¡una missa! dues! tres!
Com tengué s'ase dafora:
—Sant Antoni, no hi ha res!

Idò sa fuia que ha escampada Mestre Biel, un article que posa dalt sa veu d'infern, *La Campana de Gracia* de Barcelona diu:

a) Que el Dr. Sardà i Salvany «ignorava absolutament «la pietat». Deu «ignorar absolutament» Mestre Biel que el Dr. Sardà i Salvany fundà i dotà de sa seva butxaca un hospici per véis desamparats a ca seua mateix, i hi ha deixada gran part des seus bens. ¡I ara Mestre Biel mos conta que tal benefactor dels pobres véis desamparats «ignorava absolutament» «la pietat»! I ¿què deu entendre per «pietat» Mestre Biel?

b) Que dins el Dr. Sardà «covaven en potencia totes les crueldats històriques del catolicisme». — ¿Què tal? «Crueldats històriques del catolicisme»! ¿Quines són elles? ¡Que no és capaç Mestre Biel de dir-ne cap! ¡Vaja, Mestre Biel, digau-mos-ne qualcuna! i veureu quin tapa boques vos ne duis! Vos sou la nata per entaferrar dois i barbaritats contra Deu i es Catolicisme; pero llavó, quant quaicú vos torna ses pilotes an es joc, no vos atansau a replicar, i tapau sa vostra curtedat i covardia fent com que despreciar es vostros contrincants, es qui vos ablanixen ses costelles. Res, esperam... d'asseguts, Mestre Biel, que mos citeu quines són ses «crueldats històriques del Catolicisme»!

c) Que si el Dr. Sardà hagués viscut en temps del rei Ferrán el Catòlic, «hauria eclipsat» en «crueldats» N'«Arbués». — I ¿què sabeu vos ¡Oh Mestre Biel! del màrtir de sa fe de Jesucrist, St. Pere d'Arbués? ¿Vol dir no hu sabeu que, en lloc de St. Pere d'Arbués escampar sa sanc des renegats de sa fe catòlica, foren aqueis que escamparen sa sanc de St. Pere, assassinant-lo de sa manera més seuatge dins la Seu de Saragossa? ¡Vaja, Mestre Biel, vos qui preteniu tant de sabut, a veure si sou capaç de contar-mos-ne cap de crueldat de St. Pere d'Arbués. ¡També esperam... d'asseguts que fassau res d'això.

d) Que l'obra del Dr. Sardà i Salvany *El Liberalismo es pecado* «assegura la mort de l'Esglesia per impossibilitat d'alimentació an els temps novells». — ¡Quina mentidassa! L'Esglesia «morir-se» mai? Ja hi anau calsat

per aigo, Mestre Biel, si vos creis això! Es lo que somiau ets inimics de Jesucrist fa vint sigles, i tots acabau per dur-vos-ne s'aumut p'es cap. Sou voltros que vos soleu morir de mala mort i En Barrufet fa festa de tots un darrera s'altre, vui dir, pegau de bec dins infern en fer es darrer badai. Sapigau-ho, Mestre Biel! ses portes de l'infern, tots ets ateus i impios com vos, missatges de Satanàs, i tots es dimonis de l'infern «no prevaldreu», no triuflareu mai contra l'Esglesia, no la tomareu, no l'esbucareu, no la fareu morir! Es Deu Fill que hu ha dit, i primer passaràn los cels i la terra que no fallarà sa paraula de Deu.

e) Que «sa pretenguda divinitat catòlica» és una «idolatria», és «falsa i perniciosa». — ¿Que no el sentiú a Mestre Biel? ¡Bona manera ha tenguda de convertir-se a Deu! ¡Tracta Deu nostros Senyor d'«idolatria» «falsa i perniciosa» i fins li nega s'existencia! ¡Quin roi de blasfemies! ¡Deu del cel les hi perdón an aqueix desgraciat de Mestre Biel! ¡Pare Etern, perdonau-lo! que no sab lo que's matgenca!

f) Que des que lletgi la mencionada obra del Dr. Sardà i Salvany «odia coralment l'Esglesia». — Això ja hu sabiem fa temps, i ¡bon profit vosfassa tal odi satànic. Es propi de tota sa nissaga lluciferina tal odi, i a l'altre món tocarea amb ses mans ses seues resultes, si no vos convertiu d'hora, lo qual consideram una mica difícil en lo enfangat que vos trobau en materia d'impiedad, encara que sa Gracia de Deu és omnipotent i sa seua misericordia infinita.

g) Que «ha tingut odi... a l'Esglesia trobant-se sempre disposat amb gust a creuar les seues armes amb les d'ella». — ¡I quant és estat això, Mestre Biel? ¿Quina pòlemica heu sostenguda mai amb cap persona esglesiaística que vos haja atacats i fets benes es vostros articles? Es notori que no heu gosat mai a contestar an es que en nom de l'Esglesia vos han combatut, an es catòlics que són sortits a parar-vos clot en ses vostres blasfemies, dois i mentides que escampau damunt es vostros escrits. ¡Quantes de vegades vos hem defiat a discutir sobre Deu i l'Esglesia i es fets històrics des catolicisme, i mai heu tingut pit per sortir a la palestra. Lo que hu fet sempre, dir que mos despreciàveu, allà on no hi havia res de despreci, sino un odi africà, pero impotent i covart contra es qui vos espolsaven sa murta a luf.

h) Que són un «oprobri» i «infectes» ses «pàgines» de *El Liberalismo es pecado* que diuen que els escriptors catòlics han d'atacar sa persona des qui ataquen l'Esglesia, i los han de retreure totes ses braguetes que són veres, i que no n'han de tenir compassió deixant-los fer de ses seues contra l'Esglesia. — Mestre Biel se demostra tot escandalisat i indignat contra aqueixa tàctica que recomanava el Dr. Sardà i Salvany contra ets inimics de sa nostra Santa Fe. Aquí bé li porem dir a Mestre Biel que demostra esser d'aquells que veuen sa busca dins ets uis d'ets altres i no veuen sa jassera que duen dins es seus. ¿Que han fet sempre ets inimics des catolicisme més que atacar es defensors de sa Religió, insultant-los, calumniant-los de sa manera més infame, cubrint-los d'oprobis, i atentant contra sa seua vida, si han pogut? S'historia des vint sigles de l'Esglesia e hu diu ben clar lo que han hagut de sufrir i patir d'ets heretges i d'ets impios es defensors de l'Esglesia, costant-los la vida a milenars d'ells.

I sensa anar més lluny, Mestre Biel n'ha donat exemple de crueldat seuatge contra es defensors de l'Esglesia. ¿Tal volta Mestre Biel no ha posats mil vegades dalt es niguls aqueixs grans criminals, incendiariis i assassins de sa *Setmana tràgica* de Barcelona i de sa Revolució francesa, que assassinaren tants de centenars de mils de catòlics, just p'es crim ferest de no esser repu-

blicans, p'es crim ferest d'esser feels cristians? Així respecte Mestre Biel ses persones des qui no pensen com ell. De manera que ets inimics de Deu i de l'Esglesia mai e-hu han fet de respectar ses persones des defensors de l'Esglesia i just combatre ses seues doctrines; sempre han tirat més, han desparat més contra ses persones de l'Esglesia que no contra ses seues doctrines. Sa fuia mateixa de Mestre Biel en dona exemple, acabant amb aquesta infamia contra sa memoria del Dr. Sardà i Salvany, dient an es de Sabadell que, en passar per davant sa tomba del Dr. Sardà, han de sebre que «és sa tomba d'un infame»! I ¿per què ni en què era «un infame» el Dr. Sardà, Mestre Biel? Senzillament perque se passà la vida defensant sa Doctrina Catòlica. Si l'hagués passada blasfemant i fent animalades contra Deu i l'Esglesia, a-les-hores seria es gran homo per Mestre Biel. Així respecte Mestre Biel sa persona del Dr. Sardà, que mai se posà amb ell, en no esser per comanar-lo a Deu. Idò sí, un homo tan benemèrit de l'Esglesia i de la Patria com el Dr. Sardà, que se sacrificà tota la vida defensant noblement, heroicament es seu ideal religiós, lo que ell creia honradament que era sa veritat; un homo com el Dr. Sardà que no volgué admetre altíssims càrrecs, sumament honorífics dins sa societat, i tot per porer dedicar tota sa seua energia, suc de cervell i voluntat a escampar entre el poble ses veritats evangèliques, per il·lustrar ses intel·ligències i reforzar an es bé i en sa virtut es cor des seus germans i repartir-los lo que ell creia amb tota sinceritat que era es pa de vida per aquest món i l'altre; un homo que acabà per fundar i dotar, com hem dit, de sa seua butxaca, un hospici per véis desamparats i desvalguts, i hi ha deixat gran part des seus bens; un homo que era tan estimat i venerat dins Sabadell, com se va veure es día de sa seua mort, que tota la ciutat acudí an es seu enterro i an es funeral, prenent part en tan extraordinari i mai vist homenatge tots es sabadellencs desde es més gran fins an es més petit, comensant per ses Autoritats Municipal, Judicial i Provincial i acabant p'ets obrers i obreres de ses fàbriques; — aquest homo tan virtuós, tan caritatiu, tan sant, segons Mestre Biel «ignorava absolutament» «la pietat», «covaven» dins ell «totes les crueldats històriques», era «un infame», fins a s'extrem de que es seus concitadans, en passar per davant sa seua tomba, han de dir, si volen creure Mestre Biel: *Això és sa tomba d'un infame!* ¡De Mestre Biel nostros! Sí que és un bon respectador de ses persones des seus contraris, des qui no pensen com ell! sí que respecte sa llibertat de conciencia des qui no pensen com ell!

i) I és una persona tan fina Mestre Biel p'es qui l'hem combatut defensant sa Nostra Mare l'Esglesia, que mos tracta de «llops», que som anats a móssegar-li es talons». — ¡Quina altra mentidassa! ¿A on s'és vist mai que es «llops» envestin p'es talons? Es «llops» envesten p'es coll, a sa caixa des cos, a sa cara; i això hem fet noltros Mestre Biel, amb vos, metafòricament, com se suposa; vos hem pegat an es cap i an es cor i a ferir, i vos hem ablanides ses costelles a luf. I prou que vos amb sos vostros estabetsxos, remeuos i grinyols e-hu heu donat ben a conèixer que vos havíem arribat an es viu de més endins! ¿Noltros pegar-vos an es talons? Ca! los teniu massa avall! Mos hauríem d'acalar massa! Mai hem combatut d'acalats, sino ben drets. Ni es vostros projectils, ni ses vostres armes blanques mos han feta gens de por mai; bé hu sabeu vos, Mestre Biel de la mel!

Lo que se veu que li caigué ben avall a Mestre Biel és que s'Ajuntament de la Ciutat de Mallorca acordàs enviar a la familia del Dr. Sardà i Salva-

ny el condol per la mort des gran apòstol de Jesucrist i evangelisador des poble cristià. Això li hauria de fer veure a Mestre Biel es poc eco que troba dins Mallorca i fora Mallorca amb ses seus escrits blasfems, infamadors i delictius contra Deu i tota cosa bona.

Sí, Mestre Biel! gracies a Deu la gent en fa ben poc cas de vos i des vostros articles, atens i anti-religiosos. A Catalunya ja heu feta gitera fins i tot a casi tots ets anti-clericals, i a Mallorca sols vos escolten quatre gats i un boi, i vos donen per un fuit de cap.

Que Deu nostro Senyor se'n apiat d'aquest carabassot vostro i vos don una mica de llum per que arribeu a veure lo molt lluny d'osques que anau i acabeu per abraçar sa Veritat i sa Fe de Deu, que tan horriblement heu negada i combatuda. ¡Amèn que vos arribeu a convertir! Amèn!

Un Estudiant

V

Com ja s'era acostada s'hora senyalada per esperar-se amb aquelles al·lotes i partir, ja li ha acopat En Pere, tot peus alts i més més que un ca amb un òs, girant-se a cada costat per veure si el se miraven; i amb quatre bots fonc an es lloc que s'havien d'esperar amb elles per anar cap an es pinar des Castell, que era allà on havien de fer sa bauxa.

No vos dic res si hi anava gojós En Pere en mig d'aquelles al·lotes, tocant-los mil capítols de festetjaments; però feia es paper amb tan poca gracia, que aquelles pitxorines en feien tres dies i an es mateix temps ell demostrava una volta més que no debades li varen posar per nom Pere.

Quant foren an es punt que havien de fer sa berena, s'asseuen en terra, fent rollet, extenen un torca-boques, treuen de dins una panera la menjúia i comensen a donar-li clau.

Roega qui roega, aquelles al·lotes l'emprenen contra En Pere. Una li tirava un macolí, un altra un pinyol d'oli, que per cert, quant feria sa roba, e-hi deixava una taca; una altra peladures de fruita; i ell, es baneit, estava tan gojós d'allò, que ni si li haguesen tirades flors, heguera estat més satisfet. Lo cert fonc que, quant hagueren acabada sa berena, es jac d'En Pere estava tot brufat de taques; però ell tan sol no hi parava esment amb lo content que estava des favor que li havien fet aquelles al·lotes de deixar-se pagar es berenar.

Quant hagueren berenat i bovetjat un poc, apleguen es trastets i li acopen cap a Ciutat.

Encara no hagueren caminat deu passes, quant ses al·lotes se posen a rallar de petites i apuntar an es calsons d'En Pere, i esclafien de riure.

En Pere, que sentia que parlaven des calsons, ses baves li queien de satisfació, i entre ell mateix deia:

—Ja trobava jo molt que ses dones, que tot e-hu noten, no haguesen parat esment en sa mudada! I allò que és de lo més garrida! però ara, que l'han notada, no s'aturaran de mirar-la ni de fer-ne alabanses. Ja m'hi deven trobar garrut amb aquesta mudada nova.

Aquelles reveleres no s'aturaven de riure, i es bàmbol d'En Pere tot més, sensa veure que se reien d'ell.

Tanta era sa satisfacció que tenia En Pere de que aquelles al·lotes s'esmolassen sa gorrova damunt sa seua mudada, que no va porer agontar pus i diu:

—Com vos agrada, al·lotes aquesta mudada:

—De primera, diu una d'elles; pe-reis un senyor de bon-de-veres.

—La m'he feta fe per dur-la cada dia, diu En Pere tot bravetjant.

—¡Que vol dir per dur cada dia!

diuen totes a la una. Estam ben segures que si la dus es dia del *Corpus*, tal com està, tot hom te miraria.

Callen una estona i elles següen riguent, i En Pere ben alerta a sospitar-se de que se reien d'ell!

Amb això arriben a Ciutat i aquí cada u pren son vent i fins a una altra bauxa si En Pere paga!

Amb quatre bots En Pere fonc a caseua, se tanca tot d'una dins sa cambra i comensa a desmudar-se tot depressa per por que En Miquel Codolí no vengués i el trobàs amb sa fusta amb ses mans.

Quant s'hagué tret es jac, l'extén dalt es llit i romàn tot esglaiat, com nota que estava tot ple de taques. Aquí l'home comensa a fer claus i n'amolla unes quantes de flastomies, que alsaven terreta, i ja és partit a xarrar tot sol dient:

—¡Bona l'he feta! ¿Què he de fer ara? ¿Com he de sortir d'aquest fanc? Voldria que un sant me digués quin camí he de prendre! Si dic an En Miquel que m'he posada sa seua roba, me mata; si no le hi dic, i hu arriba a sebre, que per forsa hu sabrà, me mata també. De manera que tenc moll a cada cap;estic mal agafat p'es quatre vents, no sé per on he d'investir per sortir-ne amb bon nom. Ja hi tornaràs, Pere, a posar te sa roba d'un altre per fer més planta i agradar a ses al·lotes! ¡Ah! i lo pitjor de tot serà quant ses al·lotes sabran que sa roba no era meua! Llavòs sí que'n faràn tres dies de mi i m'apuntarán amb so dit. Quines estàn elles!

Mentres En Pere feia aquest sementer, se comensava a treure es calsons i aquí foren ses bones; romangué mort, més blanc que sa paret, no n'hi hagueren treta gota quant me veu que es calsons tenien tota s'olla esbandrida, i per cert la cosa no era pic de fava, perque cada esqueix tenia un forc de llargaria. Llavòs se recordà duna partida de coses: de que es calsons li eren molt estrets d'olla, que següen-se en terra, com ell e-hu va fer quant havien de berenar. forsats s'havien d'esbandrir; de ses riaies que feien aquelles al·lotes i des riure de beneit que feia ell.

Aquí li pujaren ses colors a sa cara i va veure ben clar que, quant elles parlaven des calsons, no era perque les trobassen garruts, sino per ses finestres que ell s'hi havia fetes. Llavòs se convencé des paperet ridiculíssim que havia fet.

Quant s'hagué trets es calsons, les agafa amb ses dues mans, les extén, les se posa davant, i ja és partit a contemplar aquella clara-boia, fent capetjades i diguent:

—¡Ja tenien raó aquelles al·lotes de dir que, si duia aquesta mudada es dia del *Corpus*, tot hom me miraria! ¡Ja hu crec que me mirarien, que me apuntarien amb so dit a les totes! Ara mira-t'ho bé, Pere, veiam si trobes cap portes que venguen bé en aquestes finestres. ¿O te pensaves que no hi havia més que fer paper amb sos doblers d'un altre? ¡Ja n'has fet de paper, però roat i d'estrassa! Ja pots veure de quin manera surts d'aquest fanc, com t'arretgles amb l'amo de sa roba, que es ben segur que hi haurà encarnat i blau....

Amb això sent es seus companys que ja arribaven, i tot de pressa no li ocorregué altra cosa que agafar sa roba aquella i tirar-la dins sa caixota.

En Miquel Codolí, que era l'amo de sa roba, entra dins sa cambra d'En Pere i li diu:

—He topada sa sastressa i m'ha dit que t'havia donada sa mudada. ¿A on l'has posada que no la veig?

En Pere aquí tornà més vermei que la grana i comensa a tastamussetjar, no sabent com se'n havia de desfer d'aquells trumfos.

En Miquel, quant veu En Pere tan trastornat i que mestegava tants de fesols, sa malpensa i més de mig enfadat i alsant un poc la veu li diu!

—¡Parla clar, homo, que parlant clar s'entenen! ¿Sa roba on és? ¿O l'has duita a empenyorar?

En Pere baixa es cap i no torna resposta.

Amb això En Miquel el se mira de dalt a baix i veu que es guarda-pits que duia En Pere, eren iguals de roba que sa mudada que ell s'havia feta fer, i aquí ja va veure tot es manifest.

—Digue'm, estimat, diu En Codolí, ¿i aqueis guarda-pits que dus, d'on los has trets?

En Pere, que, en lo depressa que que va amagar sa roba, quant sentí es companys que entraven, no havia pensat a treure-se es guarda-pits, quant sentí En Miquel, va veure que l'havia trobat amb se fusta amb ses mans i pensà que es camí més curt era cantar clar, dir es *mea culpa*; així és que contà an En Miquel fil per randa tot lo que havia passat.

En Miquel prengué una rabiada fora mida, insultà En Pere i per final de festa li diu:

Ja pots veure de quin lleyam has de fer sa creu. Surtiga des llevant, surtiga des ponent, que a mi poc m'importa sebre d'on han de sortir ses misses, si diumenge no m'entregues una mudada igual an aquest que m'has espenyada, esclaf es barram i per lladre te faig agafar per sa Guardia-Civil!

En Pere, tot retgirat, li prometé que hu faria així com ell volia. I tal fonc es retgiró que duia, que sols no tengué ganes de sopar i sa són que li davallà a ses soles de ses sabates.

Quant En Miquel s'en fonc anat, En Pere se tanca dins sa cambra i comensa a cabilar com e-hu havia de fer per sortir-ne en bon nom, de quina manera s'havia de valer per fer doblers per comprar sa mudada i pagar sa cosidora; perque lo que es diu a les hores es tórtis volaven baixos ferm. A forsa de cabilar, resol que son pare pegàs la festa: li escriuria una carta molt atent demanant-li doblers amb una excusa o s'altra; i, si son pare no li veia la tela i enviava es *moraduxos*, ja estaria salvat.

Efectivament agafa sa ploma i comensa escriure una carta a son pare tot lo més bé que va sebre, diguent-li que li fés el favor d'enviar-li sis *duros* perque havia de comprar llibres; i que no trobàs estrany si eren cars, perque, com a Ciutat no n'hi havia de aqueis llibres, les havien d'enviar a demanar de Madrid i això costava molt.

Quant hagué escrita sa carta, la lletgèix un parei de vegades i en romàn tan satisfet, que estava segur que, quant son pare la lletgiria, no hi faria dos mots i li enviaria tot d'una es doblers. Amb aqueixa confiansa l'homo se'n anà a dormir i sembla que aquella nit dormí ben arreu s'alicorn.

VI

Quant l'amo 'n Jordi va rebre sa carta, crida sa seua dona per que la sentís lletgir, llavors s'assegueren un davant s'altre, l'amo En Jordi desclou sa carta i comensa a lletgir-la poc a-poc, per allò de que es negre l'embarassava. Ella, sa madona Isabet estava amb sos colzos dalt es jonois i amb ses dues mans s'agontava sa barra, badant uns uns come salers i tot quant d'oreiam tenia. Quant l'amo En Jordi lletgí lo des sis *duros*, pega una escarrufada com si hagués tengut un calfred, se lleva ses uieres i girant-se a sa seua dona, li diu:

—¡Re-caraiada, Bet! ¿Que has sentit aquest rossinyol? Trob que té ses dolòrs espeses ferm! Fa un mes que li vaig enviar, com tu sabs, vint *duros*; i ara ja torna tenir set aquest bergant! Ell mos costa més de tenir-lo a Ciutat, que no me costa de mantení es parei de mules! Sabs que tenc de por, Bet, que no el mos hagen desbaratat an aquest al·lot!

—¿I que no diu perque són es sis *duros*? diu ella.

—Ara hu vorem, diu l'amo En Jordi.

Se torna posar ses uieres i ja és partit altra volta a lletgir.

Quant sa madona Bet sent lo des llibres que les havien d'enviar a demanar de Madrid, respòn tot depressa diguent:

—No poren dir mal del dia fins que passat sia! Ja és ben contrari això de lo que tu te pensaves! ¡Ja trobava jo molt que En Pere hagués pres mal camí! Lo que fa ell és hora per llejo en sa lletra! Tu mateix ja hu toques amb ses mans, ara ja no hi ha a Ciutat llibres per ell i los hi han d'enviar a demanar de Madrid, per que s'al·lot puga fer més camí cap envant. ¿Que te pareix, Jordi? Jo t'ho he dit mil vegades, aquest fii nostro xaparfa un cabeí a l'aire; és més viu que una centella! ¡Mira que així mateix és molt en tan poc temps ja haver après tots es llibres de Ciutat! Vaja, encara que m'estiga lleig es dir-ho, En Pere tira sa rel des meus.

—Per aquestes coses no me sab greu gastar, diu l'amo En Jordi, tot satisfet, davant es progressos que feia es seu fii.

—Toca! toca! Jordi, prepara es sis *duros* i jo arretglaré un paneret i avui, que es fraginer se'n va, se'n ho porà dur, i així En Pare, si veu que tot d'una li enviam lo que demana, estarà content, que bé s'ho mereix s'al·lot, en lo molt que s'aplica, que li demostrarem que estam contents d'ell! digué sa Madona Bet.

Dissapte qui vé veurem, si Deu ho vol i María, lo que resulta de tal caberboni.

LAU PEL D'OR.

Les Matines

tradicció Mallorquina

Suspira 'l jove fra Anselm,
suspira prega i dejuna,
quant veu de son monastir
l'observança decaiguda.
Ni per les festes majors
ja hi ha salmòdia nocturna:
no més l'òliba, de nit,
s'hi sent per la volta muda.
Suspira 'l jove fra Anselm,
plorant de zel qui l'abrusa.
Vigilia del Fundador
així l'abat importuna;
— Pare meu, ni sols anit
per vigilia tan augusta
les matines cantarem
com la regla preceptua?
—Fra Anselm ja vos he dit prou
que's farà com s'acostuma:
bona regla és la costum
que en bones raons se funda.
—Parà meu, pel nostro Sant
que mai tingué llit de fusta,
i sols rendit d'oració
dormí demunt llosa dura...!
—Fra Anselm, cansats i rendits,
de bon dormir afreturen
aquells qui prou han cantat
quant l'església no està buida.
—¿I qué dirien els morts,
si veien lo que ara s'usa?
—Fra Anselm, anau a cantar
ab los morts, si vos ajuden...!

Fra Anselm se'n entra pel chor,
tot solet dins la toscura...
Dorm en silenci el convent
i les cabrelles s'en munten.
Quant sona la mitja nit
cap frare sent l'hora justa;
mes ja los desperta tots
un ressó qui los conturba.
Del chor i l'orga mesclats
és l'harmonia robusta
que per claustre i corredors
vibra, s'escampa, s'allunya...
Los frares, qui van sortint
de les cel·les, ja s'ajunten,
i tremolosos d'espant,
a penes si's fan pregunta.
Cap al chor s'en van units,
mes al portal ja s'aturen:
les portes tanca qualcú

sense clau ni tancadura.
Muts de terror senten ells
la gran salmòdia nocturna,
baix d'una arcada arrelults
per ont aguaita la lluna.
I los versicles del salm
continuen, continuen
com ones d'un mar immens
qui vers l'infinit bramula.
L'orga hi encrespa demunt
ses notes brillants qui munten
com sobre un mar oratjós
rompents de sonora escuma.
Darrera cada Nocturn
les tres llicons se modulen.
i de primatxers ja morts
se sent la veu coneguda...

Així antifones i salms,
himnes i càntics s'ajunten,
fins que en deliqui suprem
el «Benedictus» s'en puja,
se'n puja estàtic, volant
entre l'encens qui'l perfuma.
Quant la Salve de la fi
l'estel de l'alba saluda,
per si meteixa en el chor
s'obri la porta feixuga.
Los freres vius, esglaiats
van a guaitar-hi tot d'una...
Lo que veuen allà dins
la sanc conglassa i atura,
Veuen freres, ciris encés
acalada la capulla,
i ui s'en van de dos en dos
qvers la cripta s'allunyen.
i ixi com van arribant
Ael vas a la boca obscura,
dos ciris apaguen ells
i lentament s'hi sepulden...

Postrat, allà, en mig del chor,
sols un frere continuà.
Es fra Anselm, però difunt
ja'l mostra l'alba que apunta.

MIQUEL COSTA LLOBERA, PRE.

Ses figures i es fii petit⁽¹⁾

Això era una viuda que tenia tres
fiiis: En Juà, En Jaume i En Bernat.
Estaven més pobres que un ropit,
magre i petit. Només tenien una figue-
ra carregada, això sí, de figures i, vos
assegur que se'n atipaven bé perque
no porien girar es barram a altra ban-
da.

Es major s'arribà a cansar d'engolir
figures, i se treu aquesta:

—Me'n vaig a dur un paner de fi-
gues an el Rei, a veure si me farà qual-
que cosa que hu pac.

—¡De beneit! diu sa mare. ¡I ara no
veus que el Rei en té més de figures
que no'n vol? Si t'hi entregues amb so
paneret ple, es criats no't deixaràn pas-
sar, això sí no t'abrevien amb una
verga de bou!

—¡Ca! diu En Juan, ¡no cregueu
tal cosa! Sobre tot, jo hu vuu provar,
i jarrisca la ventura!

—¿Què me'n direu? Ell En Juan agafa
un paneret, l'u pl de figures, que feien
manjera de crivellades que eren, i ¡cap
a ca'l Rei manca gent!

Camina caminaràs i cap enllà te fa-
ràs, topa una veieta peu-rossec peu-
rossec i que ja anava amb sos morros
per sa terra.

En Juà no l'escometé ni li va dir:—
Alabat sia Deu! però ja l'escometé
sa jaieta dient:

—Escolta, estimat! Ell així mateix
porfes escometre la gent! ¡Veiam! i
¿què dus dins aquest paner?

—Merda! diu En Juà, més de mig
cremat.

—Idò merda tendràs! diu sa jaieta.
En Juà seguí es seu camí ben ata-
cat cap ca'l Rei.

A la fi hi arriba, s'hi presenta i li
diu:

—Senyor Rei, vetassí aixó que li
duc.

—I ¿què és aixó? diu el Rei.
—Unes quantes figures que valen uis
per mirar! diu En Juà.

Decanta ell ses fuies de figuera amb
que duia tapat es paner, el Rei s'ho mi-

ra, i en lloc d'esser figures, es paner va
esser ple d'allò qui put, i llavò podia
una cosa de no dir.

An En Juà es paner li va caure de
ses mans i ell també caigué de s'es-
glai.

Si el Rei fos estat gens maleit, En
Juà seria passat per lloc estret; però
com era un bon pitot de tot, deixà En
Juà en banda, i hi anaren es criats,
l'aixequen, i en bones paraules li di-
gueren que se'n anàs més que depre-
ssa si no hi volia esser demés perque
allò no eren presents de fer a tot un
Rei.

En Juà se'n tornà a ca-seua, alís i
ala-baixa; i si t'è sort de topar aquell
dimoni de jaia, l'esbudellava amb una
potada.

Com arribà a ca-seua, diguè que el
Rei justament no n'era gaire afectat
de figures i que sa cosa li havia dit ma-
lament.

Des cap d'una temporada es germà
segón alsa es cap i diu:

—Ara hi vuu anar jo a dur un paner
de figures an el Rei, veiam si n'es tan
poc afectat com diu En Juan.

No hi vagis! deia sa mare. ¡No sé
com no hu veus que el Rei no ha de
fer cas d'un paner de figures, allà on es
segur que en té més que no'n vol!

—Idò jo hu vuu provar! diu En Ja-
me.

—¿Que me'n direu? Ell agafa un paner,
l'umpl de figures de sa figuera, i trià
ses millors, ses qui feien més bona vis-
ta, les tapa amb unes quantes de fuies,
i ja li ha envelopat cap a ca'l Rei.

Camina caminaràs i cap enllà te fa-
ràs, topa una jaieta que anava peu-ro-
ssec peu rossec i amb sos morros per
sa terra.

Tan sols no la se mirà ni li diguè:—
¡Alabat sia Deu!

Però ja l'escometé sa jaieta, que li
duc.

—¿Cap a on tiram tan entonats? Ai-
xí mateix porfes escometre la gent!
Veiam! ¿i què dus dins aqueix pa-
ner?

—Merda! diu En Jaume, més de mig
cremat.

—Idò merda tendràs! diu sa jaia.
En Jaume seguí es seu camí ben
acanalat cap a ca'l Rei.

E-hi arriba, i s'hi presenta diu:

—Senyor Rei, vetassí aixó que li
duc.

—I ¿què és aixó? diu el Rei.

—Unes quantes de figures, que valen
uis per mirar! diu En Jaume.

Amb sa mateixa seguida decanta ses
fuies amb que duia tapat es paner; el
Rei s'ho mira; i, en lloc d'esser ple de
figures, es paner fonc ple d'allò que
put, i podia tant, que no hi havia qui
hu pogués aguantar.

An En Jaume es paner li cau de ses
mans de s'esglai, i ell també pegà de
copes, perdent el mon de vista.

Si el Rei fos estat maleit, En Jaume
seria passat per lloc estret; però com
era un bon pitot de tot, deixà En Ja-
me en banda; i hi anaren es criats,
l'aixequen, i amb bones paraules li
digueren que se'n anàs més que depre-
ssa si no hi volia esser demés perque
tampoc allò no eren presents de fer a tot un Rei.

En Jaume se'n tornà a ca-seua alís i
ala-baixa; i si t'è sort de topar aquella
jaia, amb una cossa l'hauria esmocada,
segur com estava que era ella que li
havia fetes tornar ses figures allò qui
put, exposant-lo a que el Rei li fés to-
mar es cap i es coll.

Arriba a ca-seua i diguè que passa-
va de ver que el Rei no hu era afectat
de figures, i que sa cosa li havia dit
tort.

Passen unes quantes setmanes, i es
fii petit alsa es cap i diu a sa mare:

—Ma mare, m'havia passat per s'es-
cudeller d'anar a dur un paner de fi-
gues an el Rei. Però mirau, si vos ha
de sebre greu, no hi vaig.

Com sa mare sentí aquelles paraules
tan agudes, s'exclama:

—Fii meu, per lo bé que has parlat,

si es teu cor te diu que hi vagis, ves-hi!
i sera lo que Deu voldrà.

Aquí En Bernat umpl un paner de fi-
gues de sa figuera, i ja hu crec que
trià ses millors, les tapa amb fuies ben
grosses, i ja li ha copat a ca'l Rei.

Camina caminaràs i cap enllà te fa-
ràs, topa aquella mateixa jaia, que
anava peu-rossec peu-rossec i amb sos
morros per sa terra; i ja l'escomet,
dient:

—¡Alabat sia Deu, germaneta!

—¡Alabem-lo per a sempre, jovenet!
diu ella. ¡On que m'agrades i que m'a-
grades perque fas cas de jaies com jo!
Veiam! ¿i què dus dins aqueix paner
tan ben tapat de fuies de figuera?

—¿Que hi duc? diu En Bernat. Fi-
gues; i, si en voleu digau-ho.

—No importa tampoc! diu sa jaieta!
T'ho apreici com si me'n donaves.

—No ell les heu de tastar! diu En
Bernat.

I alsa ses fuies des paner, i dona un
quern de figures a sa jaia. Anava a do-
nar-n'hi més; pero sa jaieta, no'n vol-
gué pus, i diu:

—Bernadet! per lo bé que m'has res-
post de que duies figures, mira quina
hora t'ho dic, bones figures tendràs.

En Bernat se despedeix de sa jaieta,
i de d'allà cap a ca'l Rei.

E-hi arriba, s'hi presenta i li diu:

—Senyor Rei sempre he sentit dir
que el Rei s'alegra d'una flor que li du-
guen. Noltros tenim una figuera que fa
unes figures que pos de messions que
ni vossa Reial Majestat ni el Papa en
mengen de millors. I he dit:—Ara en
vuu dur un paneret an el Rei.

El Rei, recordant-se des pas d'a-
quells altres dos que acabà tan mala-
ment, diu:

—Veiam que tals son aquestes fi-
gues!

En Bernat decanta ses fuies, i el
Rei va veure aquelles figures tan gros-
ses, tan fresques, tan crivellades, amb
aquella oloreta tan bona que deixaven
anar, que feien mangera; i en roman-
gué tan agradat, que crida es reboster
i es majordom i les diu:

—Tu reboster, pren aquest paner
i ves-lo a buidar dins es rebost; i tu,
majordom, dona trescentes lliures an
aquest jove per sa finesa que m'ha fe-
ta.

Es reboster feu lo que el Rei li havia
manat, i torna es paner buit an En Ber-
nat, i es majordom li posa dins ses
mans ses trescentes lliures; i botant
d'alegria i no quebent-hi de ganbansa
se'n torna a ca-seua.

I sa mareta, com lo veu, tota gojosa
i alegre, i es seus dos germans amb
una enveja que los roegava i los alsa-
va en pes.

Des cap detemps, el Rei cau viudo
encara era jove, i pensa de tornar-se
casar.

Li acusen que a ses *Costes des mig
de mar* e-hi ha una princesa sa cosa
més garrida i purificada que no era de
dir.

Pensa qui pensa el Rei qui hi envia-
ria a cercar tal princesa, no hi havia
negú que s'atansàs a anar-hi per por
de sa por, perque era a ses *Costes
des mig de mar*.

A la fi el Rei se recordà d'En Ber-
nat de ses figures, i l'envia a demanar.

En Bernat s'hi entrega ben peus alts
i diu:

—Senyor Rei, vemetaquí a son ma-
nar. En coses que siem bones, pot ma-
nar feines

—Ara mateix t'ho diré, diu el Rei,
que vuu de tu. Pren un cavall i es ma-
jordom te donará un bossot de doblers,
i m'has d'anar a menar la Princesa de
ses Costes des mig de mar, que m'
he de casar amb ella!

En Bernat, com sent aquelles co-
mandacions, se posa trist i trist; surt
un poc per sa carrera de davant ca'l
Rei, i ¿què me'n direu?

Ell e-hi afina aquella mateixa jaieta
que havia topada com duia ses figures
an el Rei.

S'hi acosta, i li diu:

—Bon dia i bon any que Deu mos
do, germaneta!

—Altre bon dia, jovenet! diu sa jaieta.
¿I què tens que te veig tan mostii?

—¡Què he de tenir? diu En Bernat.
¡Que ara el Rei m'envia a cercar la
Princesa de ses *Costes des mig de
mar*! i ni sé a on mos cauen aquestes
costes, ni com e-hu de fer per porer-hi
arribar ni com he d'haver tal Princesa
ni com la me'n he de menar an el Rei!

—¿D'això estàs embarassat? diu sa
jaieta

—¿Que no trobau que basta? diu En
Bernat.

—¡Ca, homo! Si tu me creus, en
sortiràs en bon nom.

—Digau coses idò! diu En Bernat.
Tot quant me direu faré.

—Idò mira! diu sa jaieta. Es major-
dom te donará un bossot de diners;
tu el prens i el t'amagues. Llavò te
presentarán un cavall; pero tu has de
dir: Aquest cavall no m'serveix; vuu
es cavall que va amb ses egos del Rei.

—Te donaran tal cavall, t'hi poses
damunt i ¡cap a mar! Com ets a sa
vorera, trobes un peix fora de s'aigo,
le hi tires, amb això li donaràs vida.

Aquell peix se'n anirà mar endins; tu
fas entrar es cavall dins s'aigo, i ¡de
d'allà darrera es peix! I no haies por
de fer-te endins. Quant ja no descu-
brireu terra en-lloc, més que cel i aigo,
destriaràs unes costes. Allò són ses
Costes des mig de mar, allà és sa
Princesa que el Rei vol per casar s'hi.

Amb això sa jaieta s'espietà peu-ro-
ssec peu-rossec i amb sos morros per sa
terra, despedint-se d'En Bernat i En
Bernat d'ella, donant-li mil gracies de
tot lo que li havia dit, i se'n torna ca'l
Rei, esperant que arribàs lo endemà
dematí, que era es dia selietjat per
partir cap a ses *Costes des mig de mar*.

Però, com la cosa s'és allargada,
convendrà que posem forqueta fins
dissapte qui vé, si Deu ho vol i Maria.

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

(1) La'm contà En Jaume de So'n Curt,
d'Alaró.